

INGEZONDEN

Droef stemmende uithaal.

Talma is getikt

De column van Meindert Talma "Talma Tikt" in de LC van 8 maart stemde mij droevig toen hij uithaalde naar een 83-jarige oude dame in Emmen, die de gewoonte had om gevraagd in de Hema te gaan zingen. Volgens Talma moeten oude mensen ruiken naar pepermuntjes en ouderdom, ze moeten te langzaam autorijden, er uren over doen om te betalen bij de kassa in een supermarkt en bovenal niet meer zingen in een lunchroom van de Hema, alsof hij zijn eigen moeder beschrijft.

In deze zelfde krant lees ik een prachtig gedicht van de 75-jarige Huub Oosterhuis genaamd 'Songfestival', waaruit ik het volgende citeer: „Zolang de aarde nog rond is en vrede een vierkante cirkel laat mij nog zingen mijn hart op mijn tong.” Hoe lang moeten wij nog ongevraagd denigerende stukjes lezen van Meindert Talma. Leeuwarden. René Kuipers.

Foto LC

Gegoochel met cijfers.

Aaisikers (3)

Het is bekend dat Harm Niesen (LC 17 maart) van Kritisch Fauna 'bescherming', tegen alle menselijke activiteit in de natuur is. Wat men zich niet altijd realiseert is dat deze grote 'vogelvriend' ook tegen de praktische weidevogelbescherming is. Om dit te onderbouwen komt hij met de uitspraak dat uit langdurig wetenschappelijk onderzoek, overduidelijk is gebleken dat elke keer als een nazorger het veld in gaat, door predatie, 10 procent van de aanwezige kievitlegels verloren gaat. Dit komt er in de praktijk dus op neer dat wanneer een nazorger vijftien keer in een seizoen beschermingswerk heeft verricht, ruim 79 procent van het oorspronkelijke aantal legels, door zijn/haar aanwezigheid, verloren is gegaan. Het mag duidelijk zijn dat een dergelijk groot verlies aan legels alleen mogelijk is wanneer Niesen zich zelf tussen de vogelnesten zou begeven. J. A. Klazinga.

De redeneerkunst van een antifundi.

Aaisikers (4)

Harm Niesen (LC 17 maart) stamt alleen uit de reclame-, marketing- en (linkse) journalistieke school en heeft als antifundamentalist een moraal dat het doel alle middelen heiligt. Hij heeft een grondige leerschool doorlopen met betrekking tot agitatie en propaganda van de massa (indoctrinatie van dit allooï zie je nog in sommige communistische landen waar het volk niet weet wat goed voor hen is, zoals China en Cuba). Een korte cursus basistechniek: bij de techniek 'zwartverven' noem je alle eierzokers onder ons 'rapers', zeg je over opeten van eitjes 'vreten', verder suggereer je dat er door allen van de doelgroep 'illegale verkopen', dus onwettige handelingen verricht worden. Bij de techniek 'geloofwaardigheid' roep je dan 'wetenschappelijk onderzoek' aan met zogenaamd aangetoonde desastreuze resultaten voor de vogels als gevolg van nazorgactiviteiten. Daarmee plaats je, terloops, een hele groep goedwillende en actieve idealistische mensen in de beklagendebank.

Tenslotte dan nog een semi-deskundige natuuranalyse over predatie en gevolgen in de voedselketen. En dan de onvermijdelijke slotconclusie: jagers en eierzokers haten allen de natuur en zien die als hun vijand. Fijn dat Niesen alles zo goed aan ons, domme gansjes, wil uitleggen. Reduzum. Peter van Kempen.

Een zeer geslaagd initiatief.

Vrouwendag

Na een zeer verfrissende openingstoespraak, over het door de commercie opgedrongen schoonheidsideaal, voor mijn mars enkele dagen later naar de netwerkbijeenkomst voor vrouwen die actief zijn in politiek en bestuur. Hier kwam ter sprake wat het opgedrongen schoonheidsideaal met onze jongeren doet. Verontrustend. Jongeren leren te komen zoals je bent (petje af voor ú Anita Andriessen) en in ieder geval er verzorgd uitzien is een goed begin en een must.

Vervolgens een stadswandeling door onze geschiedenis, opgeluisterd met enkele voorgedragen gedichten. Daarna ging mijn mars naar een multicultureel heerlijk gemaakt menu, geserveerd door onze voetbalspelers van Cambuur, in het Van Harte Restaurant (opgezet om de sociale armoede en uitsluiting te doorbreken). Toen naar een vertelling over de Griekse godinnen, die ons inzichten en toepassingen kunnen verschaffen in onze tijd.

Met een presentatie over de veranderingen in het zorgstelsel en hoe daarmee om te gaan sloot ik mijn mars af. Bij deze wil ik de initiators, organisatoren, vrijwilligsters en medewerkers bedanken en feliciteren met het succes van deze geslaagde dagen. Ga zo door. Würdum. Ria Titia Spaanstra.

Er zit iets schief.

Bonus

Dat de heer Moberg van Ahold €7 miljoen mee krijgt, daar beginnen we al aan te wennen. Als Jan met de pet 3 procent loonsverhoging vraagt, hebben we bijna een kabinetscrisis. Volgens mij zit er wat schief in dit land. Gorredijk. Jan Spijkerman.

De redactie stelt reacties van lezers op de inhoud van de krant op prijs. U kunt ze sturen per brief, per fax of per e-mail. Adres: Postbus 394, 8901 BD, Leeuwarden; fax: 058-2845419; e-mail: ingezonden@leeuwardercourant.nl Vergeet niet uw naam en volledig adres te vermelden. De redactie zoekt lezers zo bondig mogelijk te schrijven. Inzendingen kunnen worden ingekort. De uitgever van de LC mag geplaatste bijdragen eventueel in een databank bestemd voor elektronische uitgaven opnemen.

Even stug en trots als de Friezen

De Spaanse provincie Catalonië en de Nederlandse provincie Friesland liggen ver van elkaar. Hoewel de oprichters van de Fries en de típico Catalan elkaar taal en cultuur niet meteen begrijpen, hebben ze meer overeenkomsten dan ze denken.

HIEKE VOORBERG

freelance journalist

„Toen ik binnen een groot bedrijf in een andere Nederlandse provincie werkte, werd ik altijd voorgesteld als: 'Dit is Rigmar en hij komt uit Friesland.' Heel vreemd. Je zegt toch ook niet: Dit is Jolanda en ze komt uit Noord-Holland?" Aan het woord is Rigmar Brandenburg, de uit Drachten afkomstige eigenaar van het bedrijf Brandenburg Consulting, dat vanuit Barcelona Nederlandse bedrijven op de Spaanse markt begeleidt. Rigmar werd en wordt soms moe van de manier waarop Nederland hem en zijn mede-Friezen ziet: als stugge boeren.

Elco Vieberink, ook oud-Drachtster en eigenaar van de meubelontwerper Arthur Sealand in Barcelona, deelt de ergernis. „Friezen laten zich gewoon niet zo gemakkelijk kennen", meent Elco. „Ze waardeeren eerlijkheid en zeggen dingen vaak recht voor zn raap. Ook als dat misschien ongepast is."

Berry Halman, eveneens voormalig Drachtster en nu consultant in Barcelona, verzet zich ook tegen het idee van de eeuwige stugge Fries. „Friezen zijn nuchter, bescheiden en vooral heel direct", zegt hij. „Als anderen dat bestempelen als stug, moeten ze ons gewoon wat beter leren kennen."

De drie Friezen in Barcelona zien allen overeenkomsten met de manier waarop het midden en zuiden van Spanje naar de Catalanen kijkt. Een van de vooroordelen over Catalanen is, dat ze nogal gesloten zijn. Elco: „Je niet meten laten kennen, is een eigenschap die ik ook proef bij de Catalanen. Ook zij kijken de kat graag uit de boom. In het begin is het niet makkelijk om ertussen te komen, dat heeft tijd nodig."

Rigmar: „Buitenlandse ondernemers in Catalonië moeten

De Drachtsters Rigmar Brandenburg (links) en Elco Vieberink in Barcelona: „Ook Catalanen kijken graag de kat uit de boom." Foto Ander Duque

hard werken om het vertrouwen van de Catalanen te winnen. Maar wanneer je ze bevesten hebt, kan er ook echt gepraat worden."

Volgens Mirjam Silvestre, lerares Catalaans in Barcelona, klopt dit beeld. „In het zuiden van Spanje is men erg open en los in de omgang, en misschien verloopt het eerste contact met

een Catalaan inderdaad iets minder soepel. Maar als we de deur van ons hart voor je open zetten, dan blijft die ook open."

Ook op andere gebieden heeft het zuiden en het midden van Spanje zijn mening over de Catalanen klaar. Waar Catalanen vooral om bekend staan, is hun gierigheid. Onterecht, volgens Carlos Ciprià, geboren en

getogen Catalaan. Volgens hem denken Catalanen gewoon iets beter na over waaraan ze hun geld uitgeven. „Spanjaarden in het zuiden zijn sneller geneigd hun salaris er al doorheen te jagen voordat het op de rekening staat", zo ventileert hij zijn eigen vooroordeel.

Zowel Friesland als Catalonië maken zich hard voor het on-

derwijs in de eigen taal. In Catalonië is het onderwijs in algemene vakken in het Catalaans verplicht. Dit is een aantal jaren ingevoerd na de dood van dictator Franco, die het Catalaans verbood. Geïnteresseerden en nieuwkomers kunnen gratis lessen Catalaans volgen. Het percentage streekgenoten dat Catalaans schrijft, is hoger

dan het aantal Friezen dat Fries schrijft.

Toch zijn er vergelijkbare taalproblemen. Rigmar: „Praten in het Fries gaat prima, maar het geschreven Fries oogt niet logisch. Je schrijft het niet zoals je het uitspreekt." Jesus Muñoz uit Barcelona is Spaanstalig opgevoed, maar kreeg na de invoering van de nieuwe wet alleen maar les in het Catalaans. „Op school waren de examens ook in het Catalaans. Een correcte spelling was erg belangrijk. He-las heb ik die nu nog steeds niet onder de knie. Op mijn werk laat ik de e-mails naar mijn klanten nog steeds controleren door collegas."

Jesus' vader liet zich bijscholen in het Catalaans en kan nu volgen waar het in de krant en op de televisie over gaat. De Friese vader en zus van Berry spijkerden hun Fries bij vanwege hun werk. Nu kan Berry's vader de Friese boeren beter te woord staan en vormen de provinciale stukken in het Fries voor Berry's zus geen probleem meer.

Misschien komt het door de grappen die er in de rest van het land over ze gemaakt worden. Of door de geheel eigen taal en cultuur met de geschiedenis. Want wat zowel de Friezen als de Catalanen voelen zich trots. En misschien een beetje angstig dat er iets van hun identiteit verloren zal gaan. Je wortels wil je niet kwijt.

Elco: „Het zou zonde zijn als talen als het Catalaans en het Fries zouden verdwijnen. Het is juist de verscheidenheid die kleur geeft aan de samenleving. Globalisatie maakt eenheidswoorden. Daarom moeten we het lokale te behouden."

Veel Catalanen en Friezen houden hun taal en cultuur daarom in ere. Jesús geeft ook dit jaar op de Catalaanse feestdag Sant Jordi weer traditiegetrouw een roos aan zijn vriendin. Carlos vertelt graag over de geschiedenis van Catalonië aan zijn collegas die uit andere delen van Europa komen. De drie oud-Drachtsters zetten in Barcelona hun Friese tradities voort. Rigmar kotteert met zijn Fries door regelmatig het woord 'skitterend' te laten vallen. Berry verheft met trots zijn stem wanneer hij zijn zoonthee Aem roept. Uit Elcós huis klinken zo nu en dan de heldere noten van het lied 'Wër bisto' van Twarres. Gespeeld op zijn blauwe, Fryske gitaar.

EU: baas of bondgenoot?

Over meertaligheid in Europa vindt op donderdag 3 april om 20.00 uur in It Aljement (Fryske Akademy) een openbaar debat plaats, met als gastspreker Europees commissaris meertaligheid Leonard Orban uit Roemenië. Het debat is op touw gezet door Europa Direct, de Europese Beweging Nederland en de Leeuwarder Courant.

Orban zal spreken over de bescherming van minderheidstalen als Fries en Nedersaksisch. Op zijn referaat wordt gereageerd door gedeputeerde Anita An-

driesen, Jelle Bangma van het Europees Bureau voor kleine talen en Reinier Salverda van de Fryske Akademy. LC-hoofdredacteur Rimmer Mulder leidt het debat. Gratis toegangskaarten zijn te bestellen bij het redactiesecretariaat van de LC, tel. 058-2845655 of via de mail debat@leeuwardercourant.nl. Op woensdag 16 april volgt een tweede Europa-debat, gewijd aan het drugs- en veiligheidsbeleid in de EU. De reeks wordt op donderdag 24 april afgesloten met een debat over het landbouw- en plattelandsbeleid.

LEONARD ORBAN

Hofwijck-cultuur dreigt teloor te gaan

Schaalvergroting en vernieuwing hoeven niet te leiden tot verloochening van het verleden.

HANS BOUWHUIS

directeur De Hofwijck 1981-1994

Morgen zou een feestdag moeten zijn voor alle bewoners, medewerkers en vrijwilligers van verzorgingshuis De Hofwijck. Door de jaren heen is daar het feit herdacht dat op 22 maart 1758 in de Leeuwarder Grote Kerkstraat de eerste paal is geslagen voor een instituut dat zich liet leiden door deze doelstelling: „Niets is voortreffelijker dan hulp te bieden aan de gebrekhebbenden, den armen voedsel te verschaffen en den ongelukkigen te genezen."

Die formulering mag verouderd zijn, qua strekking is zij door de jaren heen de ruggengraat geweest van de specifieke Hofwijck-cultuur. Het ongemerkt voorbijgaan van de historische mijlpaal van vandaag lijkt mij een verontrustend signaal van het verdwijnen van die cultuur.

Tussen 1758 en 2008 is er heel wat gebeurd met het vroegere hervormde diaconiehuis dat meer dan twee eeuwen gevestigd is geweest aan de Grote Kerkstraat. In een tijd waarin de overheid zich nauwelijks bekommerde om behoeftige ouderen, waren de diakenen zich bewust van hun verantwoordelijkheid. Ook wanneer het financieel bepaald niet ruim sopte,

werden deze ouderen niet vergeten. De huizenregels uit die beginjaren doen nu lachwekkend aan, maar toch past achteraf slechts groot respect.

In het begin van de jaren tachtig van de vorige eeuw had architect wijlen Abe Bonnema een mooi plan gemaakt voor een nieuwe Hofwijck aan de Grote Kerkstraat. Jammer genoeg bleek dat toen geen haalbare kaart. Het Usbaankwartier was een goed alternatief.

Mij beperkend tot de periode dat ik directeur was van De Hofwijck, noem ik verder het afstoten van de verpleeghuisbedden in 1987. Die operatie ging gepaard met het overnemen van de verzorgingsplaatsen van het Nieuw Sint Anthony Gasthuis en Sonnenborgh.

De laatste zes maanden voor mijn afscheid ben ik voorzitter geweest van de directie van vier verzorgingshuizen: De Hofwijck, Huize Sint Jozef, Swettehien en Het Nieuwe Hoek. In 1992 waren de besturen van die huizen bij elkaar gestapt in de Luidger Stichting. Ik heb mij zeer ingespannen om die schaalvergroting rond te krijgen. Het toenmalige Hofwijck-bestuur aarzelde sterk, maar in mijn ogen wogen de voordelen zwaarder dan de mogelijke nadelen.

Twee jaar na het samengaan van Hofwijck, Sint Jozef, Swettehien en Het Nieuwe Hoek diende zich de volgende structuurverandering aan. Per 1 oktober 1996 maakten de vier verzorgingshuizen deel uit van de zorggroep Palet.

De volgende verrassing kwam op 9 februari 1999. Toen liet Palet weten intensief te gaan samenwerken met de woningbouwcorporatie Stichting Volkshuisvesting, die na de fusie met de Stichting Woonservice inmiddels de naam Nieuw Wonen Friesland kreeg. Helaas is die samenwerking geen lang leven beschoren geweest.

In de woelige jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw hebben niet alle Friese verzor-

gingshuizen meegedaan aan de trend tot schaalvergroting. Wanneer ik anno 2008 bijvoorbeeld denk aan Leppehien in Akkrum, zie ik een organisatie die bestaat uit mensen die weten waar zij voor staan. Hetzelfde geldt voor Nieuw Heemstra State in Oentsjerk.

Wanneer ik nu een brochure van De Hofwijck bekijk, is het wennen aan woorden als 'wijkzorgcentrum', 'verpleeghotel' en 'grand café'. Als die schrik

voorbij is, hoop en denk ik, nee, blijf ik ervan overtuigd dat de bewoners net als vroeger de zorg krijgen die zij nodig hebben en waar zij recht op hebben. Echte zorg omvat meer dan een goed onderdak en verantwoorde maaltijden.

Zonder ooit een waterdichte definitie te kunnen geven, zal ik tot mijn laatste snik staande houden dat er altijd een specifieke Hofwijck-cultuur is geweest. Ook buitenstaanders - ik

noem oud-burgemeester John te Loo van Leeuwarden en oud-gedeputeerde Hanne Bruinsma-Kleijwegt - maakten onafhankelijk van elkaar gewag van een klimaat en een sfeer die duidelijk verschillen van die in andere verzorgingshuizen. Een sterke betrokkenheid van alle medewerkers en niet te vergeten van de talloze vrijwilligers is niet het minst belangrijke element van die Hofwijck-cultuur geweest.

Voorafgaand aan de totstandkoming van de Luidger Stichting is nadrukkelijk afgesproken dat de voorgenomen samenwerking niet mocht leiden tot het aantasten van de eigen identiteit van de vier partners. In dat kader vind ik het verontrustend dat het adjectief 'hervormd' geïmplementeerd is voor zowel een mens als een organisatie het hoogste goed.

De leiding van Palet respectievelijk De Hofwijck zou er daarom goed aan doen voor 7 mei 2009 alsnog iets feestelijks te organiseren. Op die datum is het namelijk 250 jaar geleden dat de eerste 'gebrekhebbenden, armen en behoeftigen' hun intrek namen in het diaconiehuis.

Archiefoto van bewoners van De Hofwijck die met hun rollators aan de wandel zijn.

Foto LC/Niels Westra

Column

Misschien is dit wel mijn laatste stukje. Dat komt door zwemles, al eerder gemoreerd als meest perfecte moment van overpeinzing. Drie kwartier wachten in een ruimte met een paar Voetbal Internationals, twee Glamour-bladen en een Margriet van drie maanden oud.

Dan rijst ineens het besef wat een rotzooi ons als armzalige lezers toch wordt voorgehouden. De nieuwste lentemode zal me worst zijn, het hondje van Paris Hilton ken-de ik al en die paastafel met hooi is bij ons onbegonnen werk. Dat wordt een bende zondag.

Afgezien van de goedbedoelde leef- en woontips bulkt het van de columns. In de voetbalbladen worden allerlei trainers en opstellingen afgezeken. Dat is nog tot daar aan toe. Die kan ik overslaan, met een ge-

rust geweten, als vrouw zijnde.

Neen, dan de columns in Viva, Margriet en Glamour. Caroline Tensen meldt hoe het met haar gaat, hoe gezellig ze het heeft met haar twee kinderen en hoe goed haar dochter skien kan. Het is een huishouden om jaloers op te zijn, bij Caroline Tensen.

Bij de Viva is het al niet anders. In de Libelle kom ik Anne-Wil tegen, die twintig jaar geleden bij mijn grootmoeder ook al op het bankstel lag. Ze worstelt nog steeds met haar leven. De ene week is het dit, de andere week is het dat.

Het ergste zijn de voorbeeldproblemen bij de voorbeeldgezinnen met jonge kinderen. Peuters die niet willen eten en zontjes die met geweerjes spelen. De schrijfters hebben stuk voor stuk een doorzonwoning

met twee auto's op de oprit en een hardwerkende moeder die in een spagaat zit tussen werk en zorgtaken.

De kinderen heten Peppijn, Fleur, Merlijn en Anne. Reuze voorbeeldig. Maar ergens irriteert het. Na drie columns over de losgebroken tand van Fleur of de Barbie van Peppijn haak ik af. Ik hoef niet meer. Ik wil niet meer. Het laat me allemaal koud eerlijk gezegd.

Bij deze dan. In dit hoekje is het niet anders. Afgelopen dinsdag, tijdens de op drie na laatste wachtronde in het zwembad, rees het besef. Wie zal het worst zijn wat ik vind? Misschien komt het ook wel door meneer Bijlsma. Met dank aan het internetadres dat hieronder staat weet hij mij feilloos te vinden en een vrijdags stukje. Hij ergert zich aan

mij. Ik gebruik te dure woorden. 'Staat op maandagmorgen zeker beter voor je intellect', meldt hij venijnig.

Ik raak er door van slag. Misschien heeft hij wel gelijk. Is het gewoon vreselijke ouderwetse onzin om krantenlezers iedere dag lastig te vallen met een persoonlijk getinte mening over losgebroken tanden, zwemles of een paastafel. 'De groeten', meldt meneer Bijlsma tot slot.

Bij dezen mijn antwoord. Excuses voor alle irritaties. En de groeten.

SASKIA VAN WESTHREENEN

saskia.van.westhreenen@leeuwardercourant.nl